

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

02 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
completul de judecată în componența:
Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Daguța Sergiu, Eremciuc Ghenadie,

judecând, fără citarea părților, recursul declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripția Bălți, Bodareu Octavian, prin care solicită casarea deciziei din 22 noiembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, în cauza penală privindu-l pe

Zaboroșciuc Mihail XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 26.03.2020 – 26.08.2022 (prima instanță);
2. 19.09.2022 – 22.11.2022 (instanța de apel);
3. 06.02.2023 – 02.05.2024 (instanța de recurs).

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința din 26 august 2022 a Judecătoriei Bălți /sediul central/, Zaboroșciuc Mihail a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal și în baza acestei legi i s-a aplicat pedeapsă cu închisoare pe un termen de 3 ani.

În temeiul art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, art.107 Cod penal și art. 2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, s-a liberat Zaboroșciuc Mihail de la executarea pedepsei stabilite, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal.

Măsură preventivă sub formă de obligarea de a nu părăsi țara pe un termen de 60 zile și de căutare a inculpatului, aplicate în baza încheierii Judecătoriei Bălți din 16.08.2021, s-a revocat, cu încetarea procedurii de căutare.

S-a încasat de la Zaboroșciuc Mihail în beneficiul statului, suma de 320 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare suportate efectuării expertizei judiciare.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Zaboroșciuc Mihail la data de 23.05.2017 orele 02:00, fiind în stare de ebrietate alcoolică, aflându-se în incinta barului "Bunătațe" amplasat pe str. Ștefan cel Mare 24 din s. Elizaveta, mun. Bălți, deci în loc public, din intenții huliganice fără nici un motiv, ignorând circumstanțele cu caracter public ce asigură o ambianță liniștită în societate, manifestând o vădită lipsă de respect față de aceasta, a încălcat grosolan ordinea publică, bazată pe

respectarea normelor de drept și conviețuire socială, care asigură securitatea publică și personală a cetățenilor, a inițiat un conflict cu cet. Popșoi Maxim, și anume i-a aplicat lui Popușoi o lovitură cu un scaun în cap, ca urmare acesta a căzut jos. Conform raportului de expertiză judiciară nr. 304 d din 06.09.2017, în baza documentelor medicale prezentate pe numele lui Popușoi Maxim, leziuni corporale nu s-au constatat.

Astfel, prin acțiunile sale, Zaboroșciuc Mihail a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal – *„huliganismul agravat, adică acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințare cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunere de rezistență violentă persoanelor care curmă actele huliganice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc de o obrăznicie deosebită, cu aplicarea a altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.”*

2. Sentința primei instanțe a fost contestată cu *apel* de către procurorul în Procuratura mun. Bălți, Buza Rodica, solicitând casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de 3 ani 6 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, invocând că:

- analizând conținutul sentinței de încetarea procesului penal în privința lui Zaboroșciuc Mihail, precum și prevederile art. 107 Cod penal, art.275 pct.4 Cod de procedură penală, constată ilegalitatea încetării procesului penal și anume: art.107 cod penal - amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei;

- în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (3) al Legii nr. 243 din 14.12.2021, în vigoare de la 31.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova: „încetarea procesului penal conform alin. (1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate”, ceea ce lipsește în cazul de față, căci cauza penală s-a examinat în lipsa inculpatului, care a fost anunțat în căutare;

- unica soluție care poate fi adoptată de către instanța de judecată, în cazul aplicării amnistiei de către inculpat, este sentința de condamnare, fapt care este expres prevăzut în art. 389 alin. (4) pct. 1) Cod de procedură penală cu stabilirea pedepsei care urmează a fi executată.

3. Prin decizia din 22 noiembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea fără modificări a hotărârii contestate.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că, soluția primei instanțe privitor la liberarea lui Zaboroșciuc Mihail de la executarea pedepsei cu închisoare stabilită pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal este una justă, în cazul acestuia fiind întrunite condițiile stipulate expres de Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Privitor la critica apelantului vis a vis de aplicarea prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în lipsa acordului scris al inculpatului, a indicat că, în prevederile art. 6 din Legea nr. 243 din 24.12.2021, sunt prevăzute temeiurile care fac imposibilă aplicarea actului de amnistie, conform prevederilor art. 389 alin. (4) pct. 2)

Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 din Codul penal și în cazurile prevăzute în art.89 alin.(2) lit. a), b), c), e), f) și g) din Codul penal.

Rezultând din esența prevederilor legale citate supra, instanța de apel a considerat justă și corectă soluția instanței de fond de a recunoaște vinovat pe Zaboroșciuc Mihail în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin.(3) Cod penal, și în baza acestei legi i s-a aplicat pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani. În temeiul art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală și art. 2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, l-a liberat pe Zaboroșciuc Mihail de la executarea pedepsei cu închisoare stabilită pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal.

Cât vizează critica procurorului privitor la faptul că prima instanță a aplicat actul de amnistie în lipsa cererii scrise a inculpatului, instanța de apel a menționat că potrivit art. 2 alin. (4) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin.(1)-(3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art.1 și nu cade sub incidența art.6.

Respectiv având la bază solicitarea apărătorului inculpatului în cadrul ședinței de judecată în instanța de fond privind aplicarea actului de amnistie, prima instanță just, ținând cont de prevederile Legii nr.243 din 24.12.2021 (în vigoare 31.12.2021) privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a dispus liberarea inculpatului de la executarea pedepsei, întemeindu-și soluția pe dispozițiile art.107 CP.

4. Decizia instanței de apel este contestată cu *recurs* de către procurorul în Procuratura de Circumscripția Bălți, Pascari Inga, care indică ca temei de recurs prevederile de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală (redacția Legii nr.66 din 05.04.2012, în vigoare din 27.10.2012), și solicită casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului, recurentul a invocat argumente similare cu cele indicate în apel (pct. 3 din prezenta decizie).

5. Judecând recursul în baza actelor din dosar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzie că acesta este admisibil și urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023) și a declarat recursul în termen.

Conform prevederilor art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023, pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursurilor depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data în vigoare a acestei legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de

procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

Potrivit prevederilor art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, în vigoare la data judecării cauzei în instanța de apel, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, completul de judecată menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Potrivit art. 414 alin.(1), (2), (4), (5) Cod de procedură penală (în vigoare la data judecării cauzei în instanța de apel), instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art. 414 alin.(6) Cod de procedură penală (în vigoare la data judecării cauzei în instanța de apel), instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Conform art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului.*

Din textul recursului declarat, se atestă că recurentul critică decizia instanței de apel prin prisma prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală (redacția

legii în vigoare la data declarării recursului, până la 01.09.2023), și anume: - instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Totodată, în vederea verificării respectării de către instanța de apel a obligației ce i-i revine din prevederile art. 409 alin.(2) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, va examina recursul prin efectul devolutiv a acestuia, reglementat la art. 424 Cod de procedură penală, în temeiul prevederilor art.2 alin.(5) Cod de procedură penală, în conformitate cu care, în desfășurarea procesului penal nu pot avea putere juridică legile și alte acte normative care anulează sau limitează drepturile și libertățile omului, (...), precum și contravin normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, iar conform art.6 (1) din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, (...), de către instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî (...), fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Astfel, obligația instanței de apel ce rezultă din prevederile art. 409 alin.(2) Cod de procedură penală, privind *examinarea aspectelor de fapt și de drept ale cauzei, în afară de temeiurilor invocate și cererilor formulate de apelant, și în limitele prevederilor arătate în alin.(1) din acest articol, însă fără a înrăutăți situația apelantului, este în corelația cu cele standarde minime garantate de art.6 (1) din Convenție, privind dreptul persoanei la judecarea cauzei sale în mod echitabil, cât și expunerea instanței judecătorești prin hotărâre asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.*

În această ordine de idei, completul de judecată reține că efectul devolutiv a recursului se conține în natura juridică a prevederilor art.6 (1) din Convenție, pentru a *asigura dreptul persoanei la judecarea cauzei sale în mod echitabil, cât și verificării expunerii instanței judecătorești inferioare prin hotărâre pronunțată asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva persoanei acuzate.*

Prin urmare, în cazul în care instanța de recurs va examina recursul doar în limitele temeiurilor prevăzute la art.427 invocate în recurs, poate avea loc ingerința neîntemeiată în dreptul inculpatului la un proces echitabil garantat de art.6 (1) CEDO, la care Republica Moldova este parte, ori din decizia din 22.11.2022 a Curții de Apel Bălți, urmează că, instanța de apel *nu a judecat cauza sub aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului, ci, a examinat cauza penală doar sub aspectul corectitudinii individualizării pedepsei penale aplicate, cât și aplicării actului de amnistie.* (hotărârea CtEDO Leoni vs. Italia).

Verificând legalitatea deciziei atacate sub aceste aspecte, completul de judecată reține că în speță și-a găsit confirmarea temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală (redacția legii în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023).

Completul de judecată analizând decizia instanței de apel, constată că, deși instanța de apel în partea descriptivă a deciziei sale (vol. I, f.d. 250), a indicat: „*În motivarea soluției adoptate, Colegiul penal menționează că probele administrate pe cauză corespund cerințelor stipulate de art. 101 Cod de procedură penală, adică sunt*

pertinente, concludente, utile, pentru a putea fi puse la baza sentinței de condamnare, ele fiind în coroborare și demonstrând pe deplin vinovăția inculpatului în sensul învinuirii aduse, în deplină măsură.”, se atestă că în procesul-verbal al ședinței de judecată din instanța de apel (vol. I f.d. 242 – 244), lipsesc careva consemnări care ar confirma că probele administrate pe cauză ar fi fost verificate prin citire de către instanța de apel în ședința de judecată, fapt ce contravine cerințelor stipulate de art. 414 alin. (1), (2), (6) Cod de procedură penală, în conformitate cu care: „Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal și că instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probe cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal”.

Totodată, nici decizia instanței de apel nu conține nici o referire la probatoriul administrat, deși instanța de apel în textul părții motivate din decizia sa invocă însuși prevederile art. 414 alin.(1) Cod de procedură penală, în ce privește necesitatea verificării de către instanța de apel legalității și temeiniciei hotărârii contestate în baza probelor examinate în prima instanță, conform materialelor cauzei penale. (f.d.249 – 250, vol.I).

Prin urmare, motivarea oferită de către instanța de apel, privind legalitatea și temeinicia sentinței instanței de fond este afectată de neîndeplinire a prevederilor art. 409 alin.(2) art.414 alin.(6) Cod de procedură penală, ori din textul deciziei instanței de apel nu poate fi constatat din care considerente instanța de apel a reținut despre legalitatea și temeinicia sentinței primei instanțe, cât și în baza căror probe verificate.

Astfel, se constată că la judecarea cauzei instanța de apel a încălcat prevederile art. 409, 414 Cod de procedură penală, ce duce la casarea deciziei pronunțate.

Conform prevederilor art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1)-(4) Cod de procedură penală, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute.

Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării.

Completul de judecată ține să menționeze că, motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate.

Motivarea hotărârii reprezintă un element de transparentă a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecății, dispozițiilor legale incidente și

probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85)

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

Completul de judecată reține că, instanța de apel fiind investită cu atribuții de judecare a fondului cauzei, urma să cerceteze minuțios chestiunile de fapt și de drept asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel, însă contrar acestor cerințe legale, instanța de apel a omis să se pronunțe în mod întemeiat asupra chestiunilor enunțate supra, admitând la rândul său erori judiciare, care nu pot fi corectate de către instanța de recurs decât doar prin dispunerea rejudecării cauzei.

6. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate supuse atenției sale, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

7. Conducându-se de prevederile art. 433 alin. (1), 435 alin. (2) lit. c) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, -

DE C I D E :

Admite recursul declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripția Bălți, Bodareu Octavian, casează integral decizia din 22 noiembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, în cauza penală privindu-l pe **Zaboroșciuc Mihail XXXXX**, și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Daguța Sergiu

Eremciuc Ghenadie